

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHOLD

Luthersk og økumenisk / Å være evangelisk-luthersk kirke i dag / Vaksenundervisning - eit forsømt kapittel / Kirkevergen som kirkesjef? / Fra bokfronten / Fra bispedømmerådene og Kirkedepartementet

SØNDAGSTEKSTEN

Maria Bodskapsdag - Tore Skjæveland

4. søndag i faste - Midtfaste - Ingvild Helene Mydske Fallegård

5. søndag i faste - Torbjørn Holt

Økumenisk åpenhet er ikke tjent med at man underslår eller underkommuniserer sin egen posisjon.

Luthersk og økumenisk

Hva betyr det for Den norske kirke i dag å være en evangelisk-luthersk kirke? Hvordan forholder en slik konfesjonell identitet seg til det å være en del av et økumenisk fellesskap av

kirker, både nasjonalt og internasjonalt? Slike spørsmål må stå sentralt når Den norske kirke i tiden framover skal arbeide med sin selvforståelse, ikke minst i forbindelse med endrede

relasjoner til staten fra 2012. Et nytt rettslig grunnlag for Den norske kirke vil bl.a. bety at den i større grad vil framstå som en av mange kirker i vårt land. I en slik situasjon er det viktig at den arbeider med de sider av sin identitet som ikke er avhengige av dens tidligere rolle som statskirke. Både blant medlemmer og ikke-medlemmer omtales Den norske kirke ikke sjelden som "statskirken". Spørsmålet er hvordan Den norske kirke ønsker å bli oppfattet den dagen en slik betegnelse ikke lenger er dekkende.

Forståelsen av Den norske kirkes identitet og sitt oppdrag var tema for en omfattende uttalelse fra Kirkemøtet i 2004 ("Den norske kirkes identitet og oppdrag", KM 11/2004).

Uttalelsen tematiserer en rekke spørsmål vedrørende det å være kirke i det norske samfunn i dag, men uten at Den norske kirkes konfesjonelle karakter tillegges særlig vekt. Der forholdet til andre kirker nevnes, legges det vekt på sammenhengen med disse, ikke forskjellen. Når Den norske kirkes egenart skal bestemmes, skjer det ut fra andre perspektiver enn det konfesjonelle.

I forbindelse med Kirkemøtet 2010 og 2011 er Den norske kirkes identitet igjen satt på dagsorden, men da med utgangspunkt i dens konfesjonelle arv og plassering. Det skjer ut fra en erkjennelse av at økumenisk åpenhet ikke er tjent med at man underslår eller underkommuniserer sin egen posisjon. Tvert om er det en allmenn innsikt at åpenhet og dialog forutsetter en grunnleggende trygghet på egen identitet.

På Kirkemøtet i november 2010 ble hovedtemaet "Luther glede" belyst på ulike måter, bl.a. gjennom et hovedforedrag ved biskop Helga Haugland Byfuglien. I foredraget knyttet biskopen vår lutherske identitet i dag til sentrale anliggender i Martin Luthers teologi. Vi er glade for å kunne trykke en forkortet utgave av foredraget i dette nummeret av Luthersk Kirketidende.

På Kirkemøtet i april settes Den norske kirkes lutherske identitet inn i et økumenisk perspektiv. Til dette Kirkemøtet foreligger også en artikkelsamling med bidrag fra tolv ulike

forfattere. Boken er resultat av en studieprosess i Teologisk nemnd. Her belyses ulike aspekter ved det å være luthersk kirke i et økumenisk fellesskap. Artiklene belyser sentrale sider ved luthersk teologi som Ordets betydning, kirken som fellesskap, forståelsen av Jesu frelsende nærvær, menneskesyn og samfunnsrelasjon. Andre artikler handler om trosopplæring, misjon, diakoni og om den lutherske kirkes forhold til andre religioner. Boken, som forelå i januar, bør leses av mange flere enn kirke-møtedelegatene (Stephanie Dietrich, Trond Skard Dokka og Harald Hegstad (red.): *Kirke nå. Den norske kirke som evangelisk-luthersk kirke*, Tapir akademisk forlag 2011).

Gjennom å være en evangelisk-luthersk kirke

I konsentrasjonen om evangeliet som det sentrale ligger etter mitt skjønn både lutherdommens største styrke og dens største begrensning, økumenisk sett.

er Den norske kirke forankret i 1500-tallets lutherske reformasjon. Når en skal arbeide med sin konfesjonelle identitet, er det derfor nødvendig å spørre etter reformasjonens betydning. Dette er ikke bare et his-

torisk spørsmål, men like mye et spørsmål om hvordan vi skal forholde oss til reformasjonens anliggender i dag. Men forholdet til reformasjonen handler også om i hvilken grad de splittelser og motsetninger den førte med seg, har den samme betydning i dag.

De lutherske reformatorene hadde ikke noe ønske om en ny kirkedannelse. Deres hensikt var å fornye kirken ved å vende tilbake til en genuin forståelse av det bibelske evangelium og avskaffe forhold i kirken, som var i strid med evangeliet. I forordet til *Confessio Augustana* går det klart fram at målet ikke er splittelse, men enhet i kirken. I de ulike artiklene understrekes det at man ikke kommer med noen ny lære, men vil bygge på og fornye den allmenne kristne tradisjon tilbake til oldkirken. Dette er en tradisjon som må begrunnes i og etterprøves på Bibelen, og henvisningen til Bibelen står derfor sentralt i reformatorenes teologi.

Henvisningen til Bibelen er likevel ikke bare henvisning til en formal autoritet, men til det som er sentrum i det bibelske vitnesbyrd, nemlig evangeliet om Jesus Kristus. Det er ved troen på evangeliet at mennesker får del i frelsen (CA IV), og det er forkynnelsen av evangeliet som sammen med forvaltningen av

sakramentene gjør kirken til kirke (CA VII). I CA V innholdsbestemmes evangeliet på følgende måte: "...at Gud, ikke for våre for-tjenesters skyld, men for Kristi skyld, rettferdiggjør dem som tror at de blir tatt til nåde for Kristi skyld." Evangeliet er altså et budskap om at det Gud en gang har gjort i og med Jesu død og oppstandelse, fører til frelse for mennesker som tror.

Evangeliet har betydning ikke bare for den enkelte, men også for kirken. Samtidig som reformatorene var kompromissløse mot dem som ville forfalske evangeliet, viste man stor fleksibilitet i synet på kirkelige skikker og ordninger. Mens de reformerte hadde en tendens til å gjøre "rent bord" og rense ut alt som ikke hadde en bibelsk begrunnelse, beholdt de lutherske i større grad elementer som ikke stred med evangeliet. I sin forståelse av kirkens enhet slår derfor CA VII fast at det er "nok å være enig om evangeliets lære og om forvaltningen av sakramentene", samtidig som man avviser behovet for "ensartede menneskelige overleveringer eller skikker eller seremonier som er fastsatt av mennesker".

I denne konsentrasjonen om evangeliet som det sentrale ligger etter mitt skjønn både lutherdommens største styrke og dens største begrensning, økumenisk sett. I det økumeniske fellesskap kan lutherske kristne yte et særlig bidrag gjennom å vise til det sentrale innholdet i det kristne budskapet, samtidig som man kan være åpen for en stor bredde i kristne og kirkelige uttrykk for øvrig. Svakheten med en slik konsentrasjon kan være at alt annet enn det helt sentrale lett har kunnet bli oppfattet som noe mindre vesentlig. Mens den

teologiske argumentasjon har blitt konsentrert om det sentrale, har man hatt en mer pragmatisk holdning til andre sider ved kirkens liv, f.eks. det ordningsmessige. Kostnaden ved en slik prioritering av det sentrale på det mer periferes bekostning har i noen tilfelle vært en manglende bredde eller dybde i teologi og spiritualitet. Her har andre tradisjoner i mange tilfeller ivaretatt en større fylde i sine trosuttrykk. Slike tradisjoner kan representere viktige impulser i forhold til en viss ensidighet eller enøyndhet i luthersk, teologisk tradisjon, samtidig som den lutherske tradisjon med sin understrekning av det sentrale kan gi verdifulle impulser til slike tradisjoner.

Nye situasjoner stiller Den norske kirke overfor utfordringer der man ikke bare kan trekke på gamle erfaringer, men der man også må finne nye veier og mønstre.

Nye situasjoner stiller Den norske kirke overfor utfordringer der man ikke bare kan trekke på gamle erfaringer, men der man også må finne nye veier og mønstre. For en evangelisk-luthersk kirke er det naturlig å gå tilbake til reformasjonstiden og lete etter mulige impulser og ressurser. Spørsmålet om kirkeforståelse og kirkelig praksis er ikke bare et felt der man bør lete bakover i sin egen tradisjon, men også kan hente ressurser fra det økumeniske fellesskapet. Andre kirker har gjort andre historiske erfaringer og vektlagt andre sider ved en nytestamentlig kirkeforståelse enn vi har gjort i luthersk sammenheng. Det gjør den økumeniske samtalen uvurderlig når Den norske kirke skal finne sin vei framover som evangelisk-luthersk kirke.

HARALD HEGSTAD
harald.hegstad@mf.no

Adresseendringer

kan nå enkelt og greit meldes på Luthersk Kirketidendes hjemmesider: www.lutherskkirketidende.no.

Vi håper vi på denne måten kan hjelpe våre abonnenter til å unngå at blader returneres og forsinkes i forbindelse med flytting.

Faktura på e-post

Luthersk Kirketidende tilbyr nå papirløs faktura tilsendt på e-post. Du kan registrere deg som mottaker av e-postfaktura på hjemmesidene: www.lutherskkirketidende.no.

Å være evangelisk-luthersk kirke i dag

AV BISKOP HELGA HAUGLAND BYFUGLIEN

Hva er vår Luther-glede? Hva gjør oss til glade evangelisk-lutherske kristne? Vår utfordring i dag og fremover er å ha den gode bevisstheten og den ydmyke stoltheten over å være en evangelisk-luthersk kirke. Kjennskap til våre røtter og vårt særpreg er nyttig når vi løfter blikket mot vår kirkes spennende og krevende fremtid.

Noen grunnleggende perspektiver

Den norske kirke er en evangelisk-luthersk kirke. Dette er nedfelt i Grunnlovens § 2. Det inngår også i § 1 i Kirkeloven av 1996. Våre bekjennelser er de tre oldkirkelige bekjennelsene. I tillegg består vår bekjennelse av Confessio Augustana fra 1530 og Den lille katekisme fra 1529. Det er disse to som spesielt knytter oss til evangelisk-luthersk lære og tradisjon.

Vår kirke er med i kommunionen av 75 millioner lutheranere gjennom Det lutherske verdensforbund. Mange vil stille spørsmålet: Er ikke utfordringene våre i det tredje årtusen å være KIRKE i møte med religiøst mangfold og voksende sekularisering og materialisme i vid forstand? Har ikke vi nok med å løfte frem det kristne budskapet og ikke ha oppmerksomhet på det særlutherske? Er ikke konfesjonenes tid forbi?

Som evangelisk-luthersk kirke har vi en arv å forvalte, fornye og gi videre som et viktig bidrag

til Jesu Kristi kirke over hele jorden. Kjernen i luthersk forståelse av det kristne budskapet har stor relevans i møte med mennesker i vår tid.

Mye Luther-glede er gjemt i et av våre aller vanligste ord, nemlig OG.

Lov OG evangelium.

Samtidig rettferdig OG synder ("Simul justus et peccator").

Det åndelige OG det verdslige regimentet.

Det hellige OG det profane.

Ord OG sakrament

På en genial måte lærte Luther oss å holde sammen det som synes å være motsetninger. Det lutherske OG i disse eksemplene utfylles av det like lutherske ALENE: Nåden alene, troen alene, skriften alene, Kristus alene. Dette kan oppfattes som paradoksalt, men Luther maktet å holde sammen de paradoksene som vår tilværelse er så full av. Derfor blir de lutherske kjernebegrepene OG og ALENE stående side ved side som utfyllende dimensjoner ved både tilværelsen og troen.

Martin Luther ble født i 1483 i Eisleben i Tyskland. Han har gitt navn til en kirke som han aldri hadde tenkt skulle oppstå. Som en from søkende kristen ble han augustiner munk og ordensbror, men strevde med å finne ro og trygghet for sin tro. Han var en mann som ville gi seg hen til Gud. Men han synes å ha hatt en enorm kamp for å komme til rette med sin

person, med sin natur og med sin menneskelighet og samtidig være hengiven til Gud som han ønsket å tjene og lengtet etter å finne nåde hos.

Det sies at han ikke før hadde skriftet ferdig, så tok han tak i neste skriftefar for på ny å bekjenne sine synder og høre absolsjonen som satte ham fri enda en liten stund. Luthers store anfeltelse og spørsmål var dette: Hvordan kan jeg finne en nådig Gud? Etter kamp og hardt arbeid fant han omsider svaret i Bibelen, som han selv oversatte til tysk. Kjerneord for Luther var for eksempel Romerbrevet 1,16-17: "For jeg skammer meg ikke over evangeliet. Det er en Guds kraft til frelse for hver den som tror, jøde først og så greker. For i det åpenbares Guds rettferdighet av tro til tro, slik det står skrevet: Den rettferdige skal leve ved tro." Han var overbevist om at han slik knyttet linjene tilbake til Bibelen selv, der Gud åpenbarer seg for oss i Jesus Kristus. Han søkte ikke først og fremst et oppgjør med Kirken.

Den forløsende kraften i nåden brukte han til å produsere et vell av bøker, skrifter, studier og taler. Han står som en av de store tenkerne i vår kultur, som satte mennesker fri. Det er neppe mulig å tenke seg vår vestlige kultur, vitenskap, kristentro og samfunnssyn uten Luthers bidrag. Riktignok var der viktige forløpere i flere europeiske land, men uten tvil var han den viktigste personen i fremveksten av protestantisk kristendom.

Det som var det sentrale hos Luther, er fremdeles kjernepunktet for en evangelisk-luthersk kirke: Spørsmålet om hvordan vi blir frelst. I Confessio Augustana artikkel 4 står følgende: *"Like ens lærer de at menneskene ikke kan bli rettferdiggjort overfor Gud ved egne krefter eller gjerninger, men at de blir rettferdiggjort uten vederlag for Kristi skyld ved troen når de tror at de blir tatt til nåde og at syndene blir forlatt for Kristi skyld."*

Denne artikkelen fra vår bekjennelse representerer det som for Luther var selve sentrum i troen. Hans funn i Bibelen satte ham fri og gjorde at han endret sitt navn fra Martin Luder - til Martin Luther - som er kortvarianten av det greske "eleuteros" - fri. Han fant frem til at nåden i Kristus, og den alene, frelser - og han oppdaget friheten i nåden. Han kalte seg Martin den frie.

1. En kirke som formidler Guds nåde i Kristus

"Dere som er kirkeledere, må lære oss å være ærlige - og dere må snakke med et språk vi forstår." Utfordringen ble gitt til nordiske biskoper av en vellykket dansk 35-åring. Luthers kamp fant sted i en kontekst der kirken krevde bot og avlat for å kunne tilgi og anerkjenne. Nåden ble nådeløs, og mennesker måtte gjøre seg fortjent til frelsen. Det postmoderne mennesket i dagens rike Europa står også i fare for å erfare nådeløshet, men på en annen måte enn på Luthers tid. Følelsen av synd, skyld og utilstrekkelighet er der, men gis andre navn. Den naturlige lov - å være til for andre - virker ennå. Et nådeløst samfunn gir mennesker verdi, status og trygghet ut fra evnen til å prestere, lykkes, kontrollere og realisere seg selv. Det handler ikke bare om vellykkede 30-50 åringer. Vi er som kollektivt i ferd med å utvikle og hengi oss til en prestasjonskultur der vi gir inntrykk av at vi alle er vår egen lykkes smed. Det skal leveres, evalueres og dokumenteres så hele tilværelsen blir en sammenhengende eksamen som ikke bare er krevende. Det kan også føre til forstillelse og selvforakt. Det kan føre både til skyldfølelse og til dyp ensomhet. Det meste av tiden må brukes på å realisere eget liv, innkrøkt i seg selv og bort fra vår neste. Hva har kirken å si til dette?

Luthers kamp var ikke lik det moderne menneskets bevisste eller ubevisste kamp, men vi ser likhetstrekk. Midt i en tid med fokus på prestasjoner og med jag etter å være vellykket, er svaret Luther fant, fremdeles evangelium: Vi er elsket slik vi er, for Jesu skyld. Nåden er omfavnelsen av våre liv, slik de er. Den er grunnnet i Jesu død for vår skyld. Det er oppgjort, for meg. Derfor holder jeg mål, uansett. Dette berører og gir dyp mening, også i dag.

Også våre nederlag, som ikke vi klarer å skjule verken for oss selv eller for andre, blir møtt med tilgivelsen. Fordi tilgivelsen finnes, kan vi våge å være ærlige og både erkjenne og bekjenne vår synd. Derfor er en evangelisk-luthersk kirke i dag, som på Luthers tid, en kirke med ett sentrum, én plass som alt det andre orienterer seg ut fra: Guds nåde som alltid venter på oss, fordi det var en som gikk i vårt sted og ga seg selv for oss, slik vi er, og

ikke slik vi burde være. I troen på Kristus er vi forsonet med Gud.

For Luther var oppdagelsen av friheten i Kristus forløsende. Strevet for å tekkes Gud var over. Han oppdaget gjennom arbeid med Bibelen at han selv og alle andre er elsket inn i Guds rike. Vi kommer aldri lengre, men skal vende tilbake til dåpen som gir oss den synlige nåden og som varer hele livet.

Guds ord, slik han leste det og forsto det, var avgjørende for det han formidlet. Derfor ble det viktig å gjøre Bibelen tilgjengelig på folks hverdagspråk. Tradisjonene, historien og arven hadde forkludret og fortolket evangeliet på en måte som han erfarte at bandt mennesker og gjorde dem til ofre for maktmisbruk og overgrep. For ham hadde Bibelen et klart sentrum, nemlig evangeliet om Kristus. Det var det forkynte ordet som sammen med dåpen og nattverden, de synlige ordene, rakte mennesker nåden som en gave. Det er fortsatt kirkens oppgave å formidle ordet om Kristus, som er åpenbaringen, inn i vår tid. Til dette finnes ikke andre kilder enn Skriften.

Betyr dette at vi egentlig bare kunne ha lest Bibelens tekster og så latt det være med det? Nei, i en evangelisk-luthersk tradisjon kan aldri "skriften alene" bli et mantra som motsats til skriftens utleggelse inn i tid og kontekst. Skriften må i sitt rike mangfold tolkes. Sentrum og utgangspunkt for en slik fortolkning må alltid være evangeliet om Kristus, til menneskers frelse, til alle tider. Derfor hører prekenen ufravikelig med i en luthersk gudstjeneste, som en formidling av evangeliet inn i en kontekstuell hverdag. Det er det forkynte og mottatte ordet som er nådemiddelet. Derfor hører også ordet og sakramentene uløselig sammen i en evangelisk-luthersk tradisjon. Ordet OG sakramentene forutsetter hverandre gjensidig på en slik måte at det er utenkelig å snakke om det ene uten det andre.

Det er nødvendig med en kontinuerlig prosess for å forstå Bibelens ord i lys av vår tid og forstå vår tid ut fra Bibelens ord. Hvordan skulle ellers kirken kunne si noe relevant inn i spørsmål som utfordrer oss, men som generasjoner før ikke visste noe om? Vi strever i vår kirke med at vi kommer til ulike konklusjoner når skriften skal forstås og fortolkes i aktuelle spørsmål. Vi utfordres til å vurdere hva som er

rett og hva som er galt, og vi utfordres til å leve sammen i gjensidig respekt selv om vi på enkelte områder kommer til ulike konklusjoner. I evangelisk-luthersk tradisjon er det nødvendig med stadig nye bibeloversettelser, bibelforskning og eksegese, og det er nødvendig med nye liturgier. Kirken må kommunisere på et språk som er forståelig. På den måten kan Ordet bringe oss Gud nær - så troen kan skapes, næres og vokse i våre hjerter.

2. En kirke som kjemper for rettferdighet

Er en luthersk kirke en politisk kirke? Kirken er politisk i en viss forstand. Vår kirke har på ulike vis engasjert seg i politiske saker både her hjemme og internasjonalt. Her kan nevnes ekteskapslov, apartheid, oljeboring og Midt-Østen-politikk. Hvorvidt kirken skal involvere seg i spørsmålet om master over vakre fjorder eller pause i oljeleting, må vi være åpne på at det ikke er en enkelt fasit i forhold til. At vi som troende over hele jorden skal løfte røsten i klimasaken, er jeg ikke i tvil om. I viktige spørsmål skal kirken både profilere verdier og utfordre politisk ansvarlige.

Rettferdighetslæren setter fri - men er aldri unnskyldning for kristne til å bli værende i en hvilestilling. Gudstjenestens avslutning - slik den har vært til nå - er dypt luthersk: "Gå i fred - tjen Herren med glede." Troen frigjør gjerningene. Mennesket blir frelst ved troen alene, men troen er aldri alene. Den peker alltid utover seg selv. *Nåden alene* gjør at vi ikke skal fortjene verken kjærligheten, tilgivelsen eller rettferdigheten. Men troen bærer frukter. Troen setter mennesker i stand til å møte utfordringene i Guds skapte verden og viser den enkelte hen til en plass hvor han eller hun kan tjene sin neste. Luther utfoldet dette ikke minst i sin lære om de to regimenter.

Luther understreket at verden er Guds skapte verden - som han skapte ved sitt ord - sitt Logos. Åpenhet for fornuft og vitenskap utgjør aldri noen trussel mot kristen tro. De skapte ordningene er Guds gode ordninger. Vi skal derfor med frimodighet gå inn i samfunnets ordninger. Vi kan skape rettferdighet ved vår frie vilje. Dette virker så opplagt for oss, men var ganske radikalt på Luthers tid. Det ligger et umistelig dynamisk driv i luthersk lære til

å ta ansvar for samfunn og verden. Dette synes å være gjenoppdaget i vår tid. Alle som gjør en tjeneste i samfunnet, gjør en tjeneste for den Gud som skapte verden og de gode ordningene. I et slikt perspektiv blir også hverdagen en gudstjeneste, og det profane blir hellig.

Vi er altså ikke bare rettferdiggjort ved tro, men skal skape rettferdighet ved den samme tro. Nettopp dette setter kirken i bevegelse i kampen for menneskeverd, kampen for religionsfrihet, fordeling av skaperverkets goder, i kampen mot miljøødeleggelsene og fattigdomsbekjempelse. Han som ga seg selv på et kors, bar og bærer verdens lidelse og smerte. Jesus solidariserer seg med de fattige og lidende.

Vår lutherske identitet gir oss ansvar for å tale profetisk og handle diakonalt. Dette har utviklet diakonien i kirkene, og den har utløst frimodigheten i kirken til å engasjere seg i mange ulike spørsmål. Kirken må alltid la seg utfordre av spørsmålet: Hva ville Jesus ha gjort, og hvem ville han ha vært til for i dag?

3. En mangfoldig kirke

Kirken er mangfoldig både i indre og ytre forstand. I ytre forstand er en luthersk kirke en økumenisk kirke blant mangfoldet av kristne kirker i både inn- og utland. Det er en del av vår kirkes bekjennelse at "det alltid vil forbli en hellig kirke". Fellesskapet av lutherske kirker har vært pådrivere i økumenisk arbeid, i flere retninger og som et viktig bidrag i det økumeniske klima. Dette har også vært berikende for oss. Til kirkens sanne enhet er det tilstrekkelig å være enig om evangeliets lære og sakramentenes forvaltning. Den sanne kirke finnes ut fra dette i flere ulike kirker.

Det er grunn til glede over de senere års prosesser som har ført oss til avtale med anglikanerne, gjennom Porvoo-avtalen, avtale med Metodistkirken gjennom Nådens fellesskap og utarbeidelsen av felleseklæringen om rettferdiggjørelsen, som både Den romersk-katolske kirke, Metodistkirken og Det lutherske verdensforbund har undertegnet. Disse avtalene har forsterket vår opplevelse av kontinuitet, fellesskap og sammenheng. Avtalen med den anglikanske kirke har tydeliggjort verdien av enkeltmenneskers forpliktelse til å forkynde

evangeliet. Avtalen med Metodistkirken har beriket oss med en tydeligere forståelse av nådens kraft. Felleseklæringen om rettferdiggjørelsen bekrefter at vi står sammen om forståelsen av at vi blir rettferdiggjort ved troen alene.

Biskop Eivind Berggrav utga i 1952 sitt skrift "Kirkene lenges". Tittelen uttrykker forståelsen av selve økumenikkens betydning og drivkraft sett i nær tilknytning til Jesu yppersteprestlige bønn i Joh 17,21: "Jeg ber at de alle må være ett, likesom du, Far, er i meg og jeg i deg." Mange av de store organisasjonene i kirke-Norge har vært del av et økumenisk fellesskap. Den økumeniske vinden har blåst stille og mildt, men også sterkt de senere årene. Det har styrket vår opplevelse av å være et forsonet mangfold, der vi ser at kirkene, også i vår tid, også i vårt land, møter mennesker og inkluderer mennesker med ulike tyngdepunkt i sin trospraksis og forankring. Vi deler med hverandre i dette mangfoldet. Gjensidig respekt inkluderer selvkritikk. Det gjelder også vår kirke og vår konfesjon. Reformasjonen og Luther ønsket bare å gjenoppdage kildene til troen som var trofast mot opprinnelsen, i lyset av evangeliet.

I vår tradisjon har vekten tidvis ligget så tungt på begrepet "personlig kristen" at noen har opplevd veien både til kirken og til nattverdbordet som svært lang. Det er gledelig at mennesker i vår tid i større grad finner sitt rom og rommes i kirken. Nattverdfeiiring hører oftere med når gudstjenesten feires, og gjør fellesskapet synlig. Dette var noe Luther også var opptatt av.

Lengsel etter spiritualitet og ønsket om større plass til den åndelige dimensjonen i livet er for mange en reaksjon på vår tids materialisme. Dette utfordrer vår kirke og våre menigheter etter å finne uttrykk og gi rom for det mennesker søker. De mange kirkene må finne svar på nye spørsmål, med røtter i den samme troen. Hele verden er eksponert for lyset fra Kristus. Guds nærvær er basert på innsikten i at Guds lys og sannhet ikke er en motsetning til den moderne verden, men er dens dypeste grunnvoll. Dette vinner gjenklang i lutherske tankegods.

Ikke noen kirke eller kirkelig kultur kan reflektere hele lyset av Kristus. De ulike kirkene

gir ulike farger og nyanser av lyset fra Kristus. Men en verden full av spenninger utfordrer oss til å vitne sammen med andre. Den samlede kristenheten taler tydeligere og med mer autoritet og større troverdighet hvis vi gjør det sammen.

I beskrivelsen av en evangelisk-luthersk kirke i dag er også det indrekirkelige mangfoldet en viktig del av virkeligheten. Vår lutherske identitet åpner opp for å gi rom for det samme mangfoldet som selve synet på kirkens enhet gjør. Det utfordrer vårt fellesskap i forhold til hvordan vi skal kunne leve sammen med ulike syn i læremessige spørsmål som er både krevende og viktige. Det utfordrer oss også til å gi rom og aksept for ulike fromhetstradisjoner, lokale varianter og trolig også med tiden løsere soknebånd.

Som stor folkekirke har vi både privilegiet og utfordringen ved å gi rom for troens mangfold innenfor kirken. Det er forskjell på å være lokal kirke i Trefoldighet, i Trøgstad og i Tana. Den nye gudstjenesteordningen gir en viktig åpning for stedegne uttrykk som representerer de rike liturgiske og trosmessige ulikhetene som vår kirke rommer på en så verdifull måte.

Det er avgjørende viktig at vi i kirken ikke definerer så stramme rammer og strukturer at det begrenser utfoldelsen av et rikt mangfold som kan gro frem lokalt. I en luthersk kirke med læren om et allment prestedømme, der enhver kristen har et kall til å vitne om troen, er

det viktig at det gis plass for initiativ, engasjement og fleksible ordninger. Samtidig er det også vesentlig at menighetene ikke i så stor grad utfolder seg selvstendig i kongregasjonalistisk retning at vi mister den enhet og helhet som frem til nå har vært og fortsatt skal være en så stor rikdom i vår norske folkekirke.

Å finne de gode balansepunktene mellom struktur og fleksibilitet utfordrer oss som kirke, ikke minst i forhold til alle de store reformene som vi nå er midt inne i. Uansett har vår kirke sin identitet og samlende egenart forankret i følgende: Nåden alene og Kristus alene. Dette fundamentet gir frihet til å tro og tjene vår neste og gi rom for et rikt mangfold, både innenfor vår egen kirke og ut i det store økumeniske fellesskapet, alt til Guds ære. Det er å være evangelisk-luthersk kirke i dag, med blikket mot fremtiden.

”For jeg er viss på at verken død eller liv, verken engler eller krefter, verken det som nå er, eller det som kommer, eller noen makt, verken det som er i det høye eller i det dype, eller noen annen skapning, skal kunne skille oss fra Guds kjærlighet i Kristus Jesus, vår Herre.”

Det forkynder det frigjørende OG paradoksale: Vi går med fred. Og tjener Herren med glede.

Artikkelen bygger på et foredrag holdt på Kirkemøtet i Tønsberg november 2010.

Vaksenundervisning – eit forsømt kapittel

AV JENS OLAV MÆLAND, PENSJONERT SOKNEPREST, TIDLEGARE BIBELSKULELÆRAR

Den norske kyrkja har om lag fire millionar medlemmer, men inga vaksenundervisning. Ein har heller ikkje noka autorisert "Voksenkatekisme" som kan danna grunnlag for ei slik opplæring, slik mange kyrkjesamfunn har, til dømes Den romersk-katolske kyrkja. Mykje tyder på at undervisninga for vaksne i vår kristne tru på kyrkjelydsplan, er eit gløymt felt.

Det er rosverdig at ein har kome i gang med trusopplæring frå 0-18 år. Dette er eit satsingsområde og heilt naudsynt i og med at den norske skulen ikkje gir trusundervisning i kristendom lenger, men berre innføring i "Religion, Livssyn og Etikk", det såkalla RLE-faget. Men trusopplæringa er ei frivillig sak for dei som døyper barna sine, ikkje ei forpliktande ordning. Kyrkja derimot forpliktar seg til å gje eit tilbod, og Stortinget vil løyve midlar til gjennomføringa. Dette er positivt, men det som går tapt, er den kristne kunnskapsformidlinga i det offentlege rom. "Barnelærdomen" som gjennom generasjonar har vore ein innholdsbestemt kristen kunnskap, blir borte.

Foreldre og fadarar lovar ved døypefonten å gje barna opplæring i trua, men dei veit at dette er ingen lovnad som til dømes inneber eit innføringskurs i den kristne tru, slik det er i mange kyrkjesamfunn. Vegen fram til ei slik forpliktande ordning er vel lite gjennomførbar slik vår kyrkje er oppbygt. Men det er ikkje haldbart at kyrkja heller ikkje gir tilbod om ei trusinnføring for dei som ber barna til døpen,

og for dei som elles ynskjer noko slikt. Det er i det heile svært urovekkjande at vaksenundervisning i trua ikkje står på dagsorden i kyrkja lenger.

I "Tilstandsrapport" frå 2006 var det eit eige avsnitt om "Vaksenundervisning", men i dei to siste tilstandsrapportane er ikkje saka nemnt. Ho er ikkje på dagsordenen lenger og synest å ha drukna i ulike trusopplæringsprosjekt for barn og unge.

Dette er det lite logikk i. For er det nokon som kan gje barna innføring i trua, må det vere foreldra og dei næraste. I den første kristentida var det foreldra som gav barna del i kristen kunnskap. Og slik har det vore gjennom århundre. No har kyrkja sitt trusopplæringsopplegg overteke ansvaret, ser det ut til, utan at foreldra og dei næraste aktivt er dregne inn og fylgt opp.

At behovet for ei trusinnføring for vaksne er stort, går fram av medlemsundersøkinga "Folkekirken 2000". Om denne heiter det i tilstandsrapporten frå 2006 at "medlemmenes svar preges av stor usikkerhet omkring synet på sentrale spørsmål knyttet til den kristne troen. Det som tidlige nærmest var ein selvsagt ingrediens i barnetroen, er nå avløst av spørsmålstejn." Dersom dette er tilfelle, må ein setja det på dagsordenen.

Rundt årtusenskiftet var det ein boom når det gjaldt Alfa-kurs, men dette har gått raskt nedover. I 2005 hadde 75 kyrkjelydar slike kurs, og

80 kyrkjelydar hadde tilbod om bibeltimar, medan 50 kyrkjelydar hadde tilbod om tema-kveldar der trua var i fokus. I tilstandsrapporten frå 2006 er det berre 349 tilbod om opplæring for vaksne. At det er mange bibel-grupper og husfelleskap der trusspørsmål blir fokusert - og som ikkje er medrekna i desse tala, må ein heldigvis notere som noko positivt. Talet er truleg mellom 600 og 700, heiter det i kommentaren. Men desse gruppene er heilt på frivillig basis og kan ikkje definerast som ei planmessig vaksenopplæring.

Eg har i fleire år spurt prestar om dei held bibeltimar, eller om kyrkjelydane deira skipar til trusopplæring for vaksne. Dei fleste seier at det er heilt sjeldan at dei held bibeltime, og langt sjeldnare at det er opplegg for trusopplæring for vaksne i kyrkjelydane. Mange prestar har ikkje hatt ein bibeltime på over ti år, kan

dei fortelja, dette trass i at den teologiske utdanninga deira nettopp gir grunnlag for å ta hand om ei slik undervisning. Tida strekk ikkje til, seier mange. Og kyrkjelydane har det heller ikkje på si prioriteringsliste.

Ei slede har to meier, og det er aldri bra om ein berre brukar den eine, lærde me som barn. Men i kyrkja tenkjer ein visst annleis. Det kan ein neppe gjera over tid. Mykje tyder på at det er på høg tid å fokusere på dei vaksne. Dei treng opplæring i trua som har smuldra bort for dei. Alle veit at tersklane kan vera høge, og at det må gjerast mykje på motivasjonsplanet, men det er viktig at dei som leier på ulike plan i kyrkja, tek tak i dette no. Ei slik investering vil ikkje berre vera eit godt tiltak mellom mange andre, men heilt nødvendig dersom trua framleis skal ha eit innhald hos dei som er medlemmer i denne kyrkja.

OLAVSTIPENDET 2011

Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet utlyser Olavstipendet for 2011. Stipendet er oppretta for å øke kunnskapen om kirkens rolle i samfunnet og for å styrke kirkens kompetanse til å løse dens oppgaver.

Olavstipendet blir fortrinnsvis tildelt prestar tilsatt i statlig kirkelig stilling med minst 3 års sammenhengende prestedtjeneste. Det deles ut ett stipend på inntil kr. 100 000. Til stipendet knytter seg også forsker-/stipendiatstilling med lønn for ett år.

For søknadsprosedyren gjelder følgende:

Søknader utformes i samsvar med retningslinjer utarbeidet av Kirkeavdelingen, som fås ved henvendelse til bispedømmekontorene eller kan hentes på nettet (se adresse under). For spørsmål vedrørende stipendet, kontakt Kirkeavdelingen, tlf. 22 24 79 03.

Søknader om Olavstipend sendes via biskopen. Søknader for 2011 må være biskopen i hende *innen 15. april 2011*. Fullstendig utlysningstekst og veiledning ligger også ute på våre nettsider: <http://www.fad.dep.no>, velg "Kirke". Skjemaene ligger under "aktuelle lenker".

Kirkevergen som kirkesjef?

AV JEFFREY HUSEBY, PROST I SØRE RYFYLKE

Den norske kirke (DnK) skal løsrives fra Staten med øyeblikkelig virkning etter at Stortinget har endret grunnloven i 2012. Dermed nærmer den viktigste hendelse i DnK siden reformasjonen seg med stormskritt, og det begynner å haste med å få på plass hvordan DnK skal organiseres og finansieres.

Alle er enige om at man skal løsne på båndene til Staten, noen fordi andelen av ikke-kristne øker, og andre fordi DnK er et trossamfunn som bør ledes av medlemmene. Alle er også enige i at det er tungvint å ha to arbeidsgivere. Dermed burde det være enkelt, men det er det ikke; man er ikke enige om hvor arbeidsgiveransvaret skal ligge, og hvem som skal være leder på de ulike nivåene.

I Stavanger Aftenblad (11.11.2011) lanserte fire kirkeverger med tilhørende fellestrådsledere sin skisse til kirkeordning. De gjør et poeng ut av at de representerer de fire største fellestrådsområdene, med 25 % av DnKs medlemmer. Men det kan da ikke være et saklig argument dersom de ikke vet om flertallet av kirkemedlemmene er enig med dem? Deres forslag går ut på å slanke administrasjonen rundt biskopene og la dem få et tilsynsansvar uten noen form for sanksjonsmuligheter dersom prester eller andre ansatte lærer eller lever i strid med Bibel og bekjennelse. Biskopene vil med andre ord i realiteten ha liten reell innflytelse.

Den sentrale aktøren i deres kirke er et valgt kirkestyre på størrelse med prostiet, med kirkevergen som daglig leder for hele virksomheten uten noen over seg. De fire kirkeverger innrømmer da også at kirkevergene må gis kompetanse for å forstå DnK. Etter min mening trengs det mer enn kjennskap til organisa-

sjonen; man bør også ha en teologisk kompetanse som kirkevergene som gruppe ikke har. I organisasjoner på størrelse med prostier og bispedømmer er det forøvrig vanlig at lederen besitter den mest aktuelle profesjonskompetansen; journalister er redaktører, lærere er rektorer, sykepleiere er virksomhetsledere osv.

Jeg ønsker derfor en kirke med biskopen som øverste daglige leder, og at denne ledelse utøves sammen med et medlemsvalgt bispedømmeråd. Biskopen må besitte de virkemidler som trengs for å utøve en slik ledelse. Arbeidsgiveransvaret må ligge på dette nivået, men bør delegeres til et lavere nivå i organisasjonen, prostiet eller soknet, eller så må menighetene gis reell innflytelse ved ansettelse. Tilsvarende er det naturlig at prostene har lederansvar sammen med et rådsorgan på prostinivå, og at stiftsdirektører og kirkeverger har ansvar for administrasjon, drift og økonomi på henholdsvis bispedømme- og prostinivå. For meg er det uforståelig at kirkevergefirklovet setter strek over den fag- og ledelseskompetansen som biskoper og proster representerer.

Man kunne tro at det var enkelt å skjære gjennom, men det er det ikke. Problemene er flere; Regjering og Storting kan gi svekkede økonomiske rammevilkår. Grupper av ansatte kan føle seg tilsidesatt og søke seg bort. Medlemmer kan finne fellesskap i andre kirkesamfunn. Ikke desto mindre er dette en historisk anledning til å bygge et kirkehus som er mer i tråd med hva kirkens byggherre kunne tenke seg. Kanskje vi burde forstå mer av hva det vil si at kirken er større enn oss, og at kirkens Herre er større enn kirken.

FRA BOKFRONTEN

Arne E. Sæther:

På vei til det hellige fjell - landskap, rom og liturgi.

Asker: Sæthers forlag, 2010. 416 s.

Arne E. Sæther, mangeårig rådgiver for kirkebygg i Kirkedepartementet, utga i 2001 boken *Kirken som bygg og bilde - rom og liturgi ved et tusenårsskifte*. Det er en bok jeg har hatt mye nytte og glede av, og som jeg vil anbefale for alle som er engasjert i og har interesse for kirkehusets og kirkerommets utforming og bruk.

Sæthers bok fra 2010 er en oppfølger av den første boken. Det er i stor grad en billedbok. Den er basert på forfatterens egne fotografier fra besøk i mange ulike kirker og helligsteder rundt om i verden. Disse bildene har Sæther brukt i undervisning for kirkelig ansatte og i foredrag for menigheter landet rundt. I forordet skriver han: "For at flere kan få glede av bildene for informasjon og til inspirasjon, er denne boken helt basert på billedbruk. Teksten er mer en understøttelse av bildet, enn omvendt."

Dette sitatet sier mye om boken og avslører det jeg opplever som dens svakhet. Den inneholder mange bilder som sikkert fungerer utmerket når de blir ledsaget av forfatterens muntlige kommentarer. Løsrevet fra denne sammenhengen og bare supplert med korte tekster, blir det imidlertid ikke alltid lett å forstå hva forfatteren vil med sine illustrasjoner.

Særlig gjelder det de første 150 sidene som jeg synes spenner litt for vidt, og som trekker inn for mye billedmateriale der relevansen er uklar. Flere steder skulle man ønsket mer tekst og færre bilder. Det er nemlig ikke slik at "ett bilde sier mer enn tusen ord". Hvis bildet ikke er forklart, kan det være nokså taust, eventuelt så mangetydig at tilsiktet kommunikasjon blir vanskeliggjort.

Forordet avslører også en annen side ved boken: "Denne boken er en del av min livshistorie, så den vil få et litt personlig og subjektivt preg." Og videre: "Mye av stoffet er mer poetisk enn vitenskapelig." Det synes treffende, og det er kanskje det som gjør at den til tider er litt vanskelig å få tak på. Dette til tross: Forfatteren har utvilsomt et klart anliggende med denne boken. For igjen å sitere fra forordet: "Det arbeides med nye liturgier i Den norske kirke. Denne boken er også et innlegg i debatten. Det er en påminnelse om rommets, liturgenes og lekfolkets kroppsspråk. **En viktig sak som blir tatt opp, er forholdet mellom alter og nattverdbord**" (uthevelse i originalen).

Dette siste er også temaet for en kort artikkel som er tatt inn i boken: Jan Terje Christoffersen, "Sammen om bordet" (s 400-406). Det er

et høyst lesverdig bidrag om problemet som oppstår ved det faktum at de fleste kirker er orientert mot øst, mens den nye gudstjenestereformen forutsetter at presten skal forrette *versus populum*. Med utgangspunkt i et kapittel i Sæthers bok fra 2001 går Christoffersen inn for å "kombinere østvendt spiritualitet med fremskutt nattverdbord". Han skriver videre: "Ordets liturgi feires mot øst. Under bordets liturgi vender vi oss mot hverandre med brødet og vinen som samlende tegn på Guds nærvær. Slik kan vi praktisere *versus populum samtidig* som lysene fremdeles brenner på høyalteret" (s 404). På denne måten får man kombinert tanken om *communio* og den tradisjonelle

praksis med å "bøye oss mot øst og be til den hellige Krist" - slik Gulatingsloven foreskriver.

Jeg vil gi leserne av denne boken følgende råd: Start med å lese Christoffersens artikkel! Den gir den faglige bakgrunnen for å forstå Sæthers anliggende om alteret og nattverdbordet. Og når man så ser på de mange fotografiene og illustrasjonene, vil man få informasjon om både gode og dårlige løsninger og forhåpentligvis kunne hente inspirasjon og hjelp til å velge de gode. Det er styrken ved Sæthers bok (særlig s 161ff). Og der har den et verdifullt bidrag - ikke minst til alle liturger i vår kirke.

Reidar Hvalvik

Helene Freilem Klingberg

JEG SER HANS SPOR

Gudslengsel og Gudstro i litteraturen

Mange er de som har opplevd spor av den levende Gud i sitt liv. Noen har evnet å uttrykke sine erfaringer i ord, poesi, kunst, musikk, slik at også andre kan få et blikk inn deres religiøse virkelighet. Denne boken gjengir et utvalg av slike tekster, samlet av den kjente NRK-veteranen Helene Freilem Klingberg.

"En vakker gavebok som vil gi leseren hjelp til å forstå noen av de dunkle problemstillinger som er knyttet til troens verden."

Boken er et samarbeid mellom Dreyer Forlag og Luther Forlag.

Kr 349,-

SØNDAGSTEKSTEN

Tore Skjæveland, Ingvild Helene Mydske Fallegård og Torbjørn Holt

Maria Bodskapsdag

27. mars 2011

Preiketekst: Luk 1,26-38

Jes 7,10-14; Rom 8,1-4

Spørsmålet

I romjula hadde Vårt Land ein reportasje der dei spurde teologiske professorar om dei trudde på jomfrufødselen. To svarte nei, resten ja, og ein god del svarte ikkje. Kva ville du ha svart dersom ein i kyrkjelyden hadde spurd deg? Ein professor sa at dette må ein svara på som truande; ut frå ei vitskapleg vurdering kan ein seia noko om kjelder og historisk belegg, men ikkje ja eller nei. Ein anna sa: "Historisk sett er begivenheten svakere belagt enn mange andre begivenheter knyttet til Jesus. Det utelukker likevel ikke at Lukas og Matteus kan ha hatt godt kildegrunnlag for sine påstander." "Hvis man tror på en Gud som skapte himmel og jord, burde det for ham være en bagatell å skape et nytt liv i en jomfru uten manns medvirkning." Ein tredje sa: "Det er oppstandelsen som bekrefter hvem Jesus er, ikke hans underfulle fødsel." Han meinte at jomfrufødselsdogmet hadde vakse fram i kristendommens fyrste tid og uttrykker to viktige poeng: Ein avviser læra om at Jesus vart Guds Son i dåpen, og ein avviser alle forestillingar som avsvakkar Jesu liding og menneskelegdom. Og det er dette som vart halde fast i kyrkja si liturgiske vedkjenning: "avla ved den Heilage ande, fødd av Maria møy".

Kvifor er det i det heile eit interessant spørsmål? Er det fordi det har med seksualitet å gjera? Det har vore eit element i diskusjonen om omsetjinga av teiknet til kong Akas i Jes 7,14, "Sjå, ei møy skal verta med barn og føda ein son, og ho skal kalla han Immanuel." Skal det heller står ei ung kvinne, som Bibelselskapet no meiner er ei betre omsetjing av det hebraiske ordet 'almâ? Når til og med ein niandeklassing fann på å spørja biskopen i Bjørgvin om det i ein spørjetime på visitas i vinter, så er det er det ein diskusjon som mange har lagt merke til. Er det fordi kombinasjonen kyrkje og sex alltid er interessant, eller er dette eit under som aldri sluttar å skapa undring?

Til teksten

Forteljinga har mange parallellar til forteljinga om døyparen Johannes sin fødsel like før i Lukas 1,5-25: Engelen Gabriel, frykt i møte med engelen, begge skal få ein son, og han skal ha eit spesielt namn, og både Sakarja og Maria hadde spørsmål.

Det er og viktige skilnader: Sakarja vart helsa med "Gud har høyrte bøna di." (v 13) Maria vart helsa med: "For du har funne nåde hos Gud." (v 30) Sakarja spurde om det er sant og vart stum til straff for vantru. Maria spurde korleis det skulle gå til, og hadde ikkje innvendingar, men svara: "Sjå, eg er ein tenar for Herren. Lat det gå meg som du har sagt." (v 38)

I det fyrste tilfellet er det Sakarja som har bede om eit barn, men trur det likevel ikkje når

han får budskapet før det skal skje. Med Maria er det Gud som handlar fyrst; ho har ikkje bede om det. Det står ingenting om ho trur eller ikkje, men det at ho tar imot, viser tru som til-lit.

I engelsk budskap finn vi tre motiv i gamal-testamentlege terminologi:

1. Løftet om eit barn som skal heita Jesus (Jahve frelser) og kallast Guds son.
2. Løftet om ein Messias frå Davids ætt og opprettinga av hans evige styre.
3. Oppfyllinga av profetien i Jesaja 7,14 om at ei jomfru skal verta med born, jfr. Matt 1,22-23.

Vers 35 har med heile treeininga. Det er ingen treeiningsformel, men her er guddommen nemnt som tre i det verset som omhandlar underet: *“Den heilage ande skal koma over deg, og krafta frå Den høgste skal skyggja over deg. Difor skal òg barnet som blir født, vera heilagt og kallast Guds Son.”* Jesu jordeliv startar med den treeinige Gud og endar med den treeinige Guds namn på Kristi himmelfartsdag, i Matt 28,19.

Til preika

Preika bør formidla jomfrufødselens under og handla om inkarnasjonen, at Gud vart menneske, for det er ikkje sikkert alle var der på juledag. Engelen snakkar om oppfylling av profetiar, om kven Gud er, om under, og Maria om tru. Det er den tematiske strukturen i teksten, og preika kan strukturast etter han.

Profetiane til Guds folk skal oppfyllast, men ikkje slik dei trur, ikkje ein gang slik ein kan tru etter å ha lese englebodskapen om “Davids trone” og “konge over Jakobs hus til evig tid”. Då profetiane vart nemnt, fortalde det folk noko om Messias og om Guds løfte, som dei visste frå før, og dermed visste dei noko om han som skulle bli fødd. Men han vart ikkje slik; han vart meir. For Gud handlar på ein større måte enn folket hadde tenkt seg, enn Maria hadde tenkt seg.

Kven er så Gud? Gud er større enn nokon hadde tenkt seg; både Den heilage ande, Den høgste og Guds Son er der. Gud er treeinig. Gud startar inkarnasjonen treeinig. Den heilage Ande gjer Jesus nærverande, både som barn i Marias liv og som frelsar i våre liv. Og det er Jesus som viser oss Den høgste. Og Jesu liv

på jorda sluttar med bodet om dåp til den treeinige Gud.

Gud vart menneske utan mann; han tok ikkje berre bustad i eit menneske ein mann hadde vore med og laga. Gud vart menneske utan å la vera å vera Gud. Joh 1,14: *“Ordet vart menneske og tok bustad mellom oss.”* Og det inneber minst to viktige ting: For det fyrste at han skal vera frelser, for Jesus betyr “Jahve frelser”, og det vert gjentatt julenatt - og for å gå i staden for oss måtte han vera sant menneske. Hebr 2,14: *“Sidan borna er av kjøt og blod, måtte han òg fullt ut bli som dei, for at han med sin død skulle gjera ende på han som har dødens makt.”* Her kan ein og henta fram filipparbrevs hymna i Fil 2,6-11.

For det andre så skal han som sant menneske visa oss den sanne Gud. Joh 14,9: *“Den som har sett meg, har sett Far.”* Det betyr at Jesus viser oss Guds ansikt slik at menneske kan sjå det, i motsetning til Moses. Han bad om å få sjå Guds herlegdom, men fekk ikkje sjå ansiktet, berre Gud bakanfrå jfr. 2 Mos 33,17-23. Men på denne måten, når Gud er blitt menneske, kan menneska sjå Guds ansikt. jfr. Joh 1,14b: *“Og vi såg hans herlegdom, ein herlegdom som den einborne Sonen har frå Far sin, full av nåde og sanning.”*

Fører dette underet til avisdebatt fordi det er eit omvendt under? I dei fleste under skjer det noko synleg som ikkje burde skje ut frå det me veit om verda. Vatn vert ikkje til vin. Fem brød kan ikkje brekkast i 5000 bitar til å bli mett av. Blinde auge blir ikkje brått sjåande. Lamme reiser seg ikkje og tar med båra si. Døde kjem ikkje gåande ut etter fire dagar. Når det likevel skjer er, det eit klart under. Verknaden er eit under, men årsaka er tilsynelatande vanlege ord.

Men i dette underet er det omvendt. Her ser ingen underet før engelen forkynner det. Eit barn vert til. Eit barn vert fødd. Ei grav er tom. Det usynlege underet treng englar som gjer det synleg.

Her er årsaka eit under, men verknaden er tilsynelatande vanleg. Men desto viktigare under.

Har me lettare for å godta ein underfull verknad enn ein underfull årsak? Underfulle verknadar kan augnevitna fortelja om, men underfulle årsakar kallar på tru, tru på at det var Gud som verka gjennom orda. Dette er dei verkeleg viktige undera, dei som det vert danna

læresetningar og dogme og truverdskjenningar rundt. Me klarar oss utan 500 liter vin, men ikkje utan ei tom grav, utan 5000 brødbitar, men ikkje utan at Gud vart sant menneske.

Her er det bodskapan om underet me ikkje ser, som utfordrar til tru: At det var Gud som reiste han opp, at det var Guds Son som var fødd, at det var Den heilage andens kraft som skapte liv i Maria - akkurat som i dåpen og i nattverden: Det skjer eit under; Gud handlar, men me ser ikkje underet. Det er for trua.

Underet kallar oss til tru. Sjølv om ein er aldri så vitskapeleg, må ein likevel ta imot i tru. Då Sakarja fekk bodskapan, spurde han etter bevis; korleis han kunne vita at det er sant (Luk 1,18). Kanskje han var meir vitskapeleg av seg? Det rette svaret er å ta imot i tru slik som Maria. Ofte er Maria sitt tenarsinn blitt understreka, som om vekta låg på Maria si fortienestefulle handling. Det trur eg er eit blindspor, fordi vekta ligg på at Gud valde henne ut, at Gud møtte henne med nåde. Gjeringa var lagt ferdig for henne, jfr. Ef 2,8-10. Svaret på Guds nåde er fyrst å ta imot i tillit og så å gå inn i gjeringane.

Underet er at menneska har funne nåde hos Gud. Difor vart Gud menneske i Jesus og er vår frelsar. Det skal me få ta imot i tru ved Den heilage ande. Jomfrufødselen var berre ein del av måten det skjedde på.

Til gudstenesta

Nos 1 "Folkefrelsar" er ein god inkarnasjons-salme, gjerne til opning. Julesalmar kan brukast: NoS: 45 "Mitt hjerte alltid vanker" om undringa etter preika eller NoS 64: "En krybbe var vuggen" om fødsel og grav - eller NoS 38: "Det hev ei rose sprunge".

TORÉ SKJÆVELAND
Kyrkjefagsjef, Bjørgvin bispedøme

4. søndag i faste - Midtfaste

3. april 2011

Prekentekest Johannes 6,1-15.

Lesetekster: 5 Mos 8,1-3 og 1 Joh 5,13-15.

Påskens høytid nærmer seg. Vi er i forbere-delsesmodus; vi gjør oss klare til å ta imot påskens budskap. Vi er midt i fastetiden, og den som faster, lengter nå mot fastens slutt, mot festen og gleden. Og midt i fasten handler det om mat, om manna fra himmelen, om brød og fisk. Men mest av alt handler det kanskje om det lille og det store? I skrivende stund befinner jeg meg ved stuebordet i leiligheten vår på Sjømannskirken i Houston. Det er "Martin Luther King-dag" i dag, og flere banker, arbeidsplasser og skoler holder stengt. Jeg låner noen ord fra Knut Grønvik sin Søndagspostill, første rekke:

"Det er en liten gutt her, som har fem byggbrød og to fisker, men hva er det til så mange? Nei, hva er det lille når behovet er stort? Hva er en barnløs Abraham og hans lille nomadeflokk i ørkenen når alle slekter på jorden skal velsignes gjennom ham? Hva er en liten gjetergutt og hans slyngne mot kjempen Goliat med rustning og spyd? Hva er ungjenta Maria i lille Nasaret når den Høyestes sønn skal komme til verden? Hva er Paulus, den omvandrende predikanten, når eliten av Athens filosofer stiller ham til regnskap på Areopagos? Hva er en eneste liten kineser med bærepose mot rekken av tanks fra Folkets Armé? Hva er Mrs. Rosa Parks som på bussen hjem fra jobb 1. desember 1955 ikke lenger ville reise seg for sine hvite medpassasjerer, og hva er Martin Luther Kings drøm mot Sørstatenes inngrodde rasisme?" (s 58-59 i Grønvik sin bok)

Bibelen og vår verdenshistorie er full av eksempler på at det lille betyr noe, at det som synes lite i vår verden, kan få enorme konsekvenser. Takk og lov for Andreas som ikke lot seg begrense av et lite men: "Det er en gutt her som har fem små brød og to fisker, MEN hva er det til så mange?"

Midt i fasten blir vi minnet på at det lille kan bety noe stort. Det er et godt perspektiv i fastetiden.

Lesetekstene

Vi ser tilbake på israelsfolket og deres vandring i ørkenen. Deres "fastetid" ble lang, men de nådde målet, det lovede land. Og nå minnes deres etterkommere på at også i ørkenen, i fastetiden, vandret Herren med dem og sørget for dem. Ørkenvandringen var en prøvetid, en test-tid: Ville folket holde Guds bud eller ikke? Folket sultet og ble mett av kilder de selv ikke kjente til. Også gjennom vår fastetid går Herren med oss, dag og natt; i våre prøvelser er Gud nær. Kanskje får også vi oppleve å bli mett av kilder vi ikke kjente til? Det var først da folket manglet mat, at de fikk smake manna fra himmelen, ikke mens de hadde mat i overflod.

Brevteksten er også ord til den som faster: Faste og bønn hører sammen. Vi ber til en Gud som hører vår bønn.

Prekateksten:

Flokken som fulgte Jesus, var stor. Årsaken til at de var så mange, lå i det Johannes gjennom sine 11 første kapitler kaller "Jesu tegn": "En stor folkemengde fulgte etter ham, fordi de så tegnene han gjorde." (v 2). Jesu tegn i Johannes-evangeliet teller 7 totalt: vinunderet i Kana, kap 2, helbredelsen av embetsmannens sønn, kap 4, helbredelsen av den lamme ved Betesda, kap 5, Jesus metter fem tusen, kap 6, Jesus går på vannet, kap 6, helbredelsen av den blindfødte, kap 9 og oppvekkelsen av Lasarus, kap 11.)

Vi er kommet til kapittel 6, og Jesus gjør, i følge Johannes sitt fjerde tegn. Gjennom tegnene viser Jesus mer og mer av hvem han virkelig er. "Han åpenbarte sin herlighet." (Joh 2,13) Og folkets nysgjerrighet vekkes, forventningene til ham stiger, og til slutt må han gå i dekning, for "hans time" nærmer seg ubønnhørlig.

Folkemengden som har sett hans tegn og fulgt med ham opp i åsiden ved Tiberiassjøen, blir sultne. Det første tegnet skjedde ved en bryllupsfest i Kana. Der handlet det om vann og vin; nå handler det om brød. Begge tegnene har ett viktig likhetstrekk: Det er tomt for vin og brød. Jesus tar saken, og det blir nok, mer enn nok; det blir overflod, av både vin og brød. Jesus som i Johannes-evangeliet sier om seg selv: "Jeg er livets brød," (Joh 6,35) og "Jeg er det

sanne vintre," (15,1) sørget også for vin og brød til menneskene da de trengte det.

Resultatet av Jesu første tegn er at disiplene tror på ham. Hva blir resultatet av hans fjerde tegn? Vers 14 forteller oss at de trodde han var "profeten som skal komme til verden", og resultatet er at "Jesus trakk seg bort igjen, opp i fjellet, alene." Jesu time nærmer seg. Johannes-evangeliet lever i dobbeltheten: Gjennom tegnene søker Jesus å vise hvem han er, men nettopp det fører også til at Jesus må skjule seg og vente til hans time er inne.

Dette tegnet, hans fjerde tegn, var levendegjørelsen av siste setning i 1 Joh 5, vår andre lesetekst i dag: "Og når vi vet at han hører oss hva vi enn ber om, så vet vi at vi allerede har det vi har bedt ham om." Folket var sultne. Andreas så gutten som hadde fem brød og to fisker, og de delte det han hadde. Jesus vel-signet det, og det ble mer enn nok til alle.

Dette underet, om brødet som mangedobles og menneskene som mettes, er med i alle 4 evangeliene, mens Jesu første tegn i Johannes-evangeliet, om vinunderet i Kana, bare er med hos Johannes.

Jeg må tilbake til det lille og det store. Og jeg blir ikke ferdig med Andreas. Han ser gutten med den lille matpakka si; han tar maten og bringer det til Jesus. Hva forventet Andreas for resultater? Han kommer med maten, men vet det er for lite. "Det er et barn her som har fem byggbrød og to fisker. Men hva er det til så mange?" Andreas bærer med seg et "men", et "men" som allikevel ikke begrenser, nettopp fordi "men/et" ikke begrenser Andreas i sin tro. Andreas er kanskje usikker på hva Jesus vil gjøre, men det at han kommer til Jesus med det lille han har funnet; det bærer tegn om tro, en tro som er sterkere enn Andreas sitt "men". Og jeg kan ikke tenke annerledes enn at Andreas må ha blitt overrasket, voldsomt og inderlig forundret over mengden som blir resultatet av det lille.

En kvinne på bussen i 1955 satte i gang en forandring som merkes fortsatt i dag i USA; en ensom ung mann i Kina mot de store voldsomme maskinene gjør at heller ikke den historien blir glemt.

Bibelen er full av eksempler på at det er det lille, det svake, det sårbare som kan bli det største, sterkeste vitnesbyrd og tegn.

”I svakhet fremmer du ditt verk,
vår bare kvist skal skyte knopp!”
(NoS 710, Vi rekker våre hender fram, vers 2.)

**INGVILD HELENE
MYDSKE FALLEGÅRD**
Sjømansprest i Houston

5. søndag i faste

10. april 2011

Prekentekest: Johannes 11,45-53

Lesetekster: 3 Mos 4,13-20; Hebr 9,11-15

Forbrytelse og straff

Jeg befinner meg i et land der kriminalfortellinger holdes høyt i hevd. Det har bakgrunn i at svært mange mennesker i Storbritannia er svært fascinert av forbrytelse og straff, og markedet er stort for gode (og dårlige) fortellinger fra tilværelsens nattside. I blant går interessen langt utover det som godt er, særlig når gruvekkende forbrytelser beskrives i minste makabre detalj på tabloide avissider. Fenomenet er ikke ukjent i Norge heller. Vi husker alle Orderudsaken og Baneheiasaken som var oppe til doms samtidig, og mediene var totalt dominert av disse.

Jeg har selv brukt mye tid sammen med pårørende etter en slik kriminalsak de siste årene, voldtekten og drapet på den norske studenten Martine Vik Magnussen i London for tre år siden. Her i England har familiene ofte fokus på hevn i slike saker, godt heiet frem av tabloide aviser som gjerne vil ha pårørende til å fortelle hvor sterkt de hater forbryterne. I Martine-saken har jeg opplevd at fokus hos familien har vært rettferdighet, ikke hevn. De er opptatt av at den globaliserte verden må være et rettssamfunn. Da er det etisk imperativt at en mistenkt ikke skal kunne unnsnippe rettssak og mulig fellende dom. Jeg har lært en del om at ting brytes på meget dypt vann når vi snakker om forbrytelse og straff, og når dette blir konkret i menneskers liv.

De store forfatterne fra kriminalromanenes gullalder i England, midt i det 20. århundre leses, stadig av millioner verden over. Noen eksempler på disse er Gilbert Chesterton med Father Brown, Dorothy L. Sayers med Lord Peter Wimsey og Agatha Christie med Hercule Poirot og Miss Marple. Det mange ikke vet, er at alle disse tre forfatterne var markante, kristne personligheter. Chesterton var den kanskje viktigste katolske apologeten i det 20. århundre. Dorothy L. Sayers og Agatha Christie var begge dypt forankret i den anglikanske kirke og kirkens tro. Er det tilfeldig at mange aktive kristne benytter seg av krim som litterær genre? Jeg tror ikke det. Forbrytelsens

indre dynamikk, tilgivelsens mulighet - eller umulighet, rettsakens fokus på rettferdighet fulgt av soning for den som blir kjent skyldig, er sentrale tema for jusen, men også for teologien.

Leser vi evangeliene i lengdesnitt, blir det tydelig at det på mange måter er kriminalfortellinger det dreier seg om. Det aller meste i svært mange av evangelietekstene farges av dette perspektivet. Dagens tekst er en av dem. Den opererer på mange dybdenivåer samtidig:

Et nivå er det politiske: En bryms profet står i fare for å destabilisere den finkalibrerte balansen mellom den romerske imperiemakten og det lokale geistlig/politiske aristokrati med sin jødiske tempelkult. Etter lang tids omhyggelig politisk manøvrering har den jødiske eliten sikret seg at templet fortsatt får drive sin virksomhet, samtidig som jødene var fritatt fra keiserkult og kult av de gresk-romerske guder som dominerte tempelkulten ulike steder i imperiet. De hadde simpelthen fått imperiets tillatelse til å være monoteister i et polyteistisk imperium. Det var en stor verdi som måtte bevares for enhver pris. Den jødiske eliten var svært bekymret for at Jesus ville opphisse folket til revolt og fremprovosere reaksjoner fra romerne. Det er på bakgrunn av dette vi må lese øversteprestens bemerkning om at *"det er bedre for dere at ett menneske dør for folket, enn at hele folket går til grunne."* De påfølgende tiårene med politisk uro i Palestina, som kulminerte i templets endelige fall vel førti år senere, viser at bekymringen på ingen måte var grunnløs. Hele den jødiske tempelkulten gikk da fullstendig til grunne da templet ble brent, og dette endret jødedommen for alltid. Men skulle altså ikke bli Jesus som utløste dette.

Den jødiske eliten la sine planer for å få ryddet Jesus av veien, og de lyktes med å drepe ham, men ikke med å rydde ham av veien. Rundt år 30 døde Jesus for folket, for at ikke hele folket skulle gå til grunne. Derfor er det all grunn til å anta at den jødiske eliten - i og for seg med god grunn - gratulerte hverandre da snekkersønnen utåndet på korset langfredag. De hadde tatt knekken på nok en bryms profet, og freden var - foreløpig - sikret. Det var all grunn til å feire sabbatskvelden med en bedre middag.

Et annet nivå er det teologiske. Øversteprestens utsagn tolkes profetisk; den profetiske gaven følger embetet, så å si, og det øverstepresten sier, er mer sant, og sant på et langt dypere plan enn han tror. Den mannen de henrettet, utga seg for å være Gud. Det var selvsagt i seg selv god nok grunn til å henrette ham etter gjeldende blasfemilover. Det var selvsagt den aller mest kvalifiserte blasfemi for et jødisk menneske å utgi seg for å være Gud. Han hadde dømt seg selv til døden, og dommen var rettferdig - under forutsetning av at han ikke var Gud. Hadde jødene rett, handlet de etter datidens rett selvsagt korrekt. Det som virkelig skjedd da Jesus døde, var ifølge de kristne teologer noe fullstendig annet enn det jødene trodde: Jødene trodde at de hadde sikret fred, stabilitet og fortsatt business as usual når det gjaldt den jødiske tempelkulten, ved å henrette et menneske som utga seg for å være Gud. De kristne teologene sa at fred, forsoning og tilgivelse mellom hele menneskeheten og Gud nå var mulig, ved at det siste og endegyldige offer for menneskehetens synder til alle tider ble frembrakt. Den ene døde for hele folket, ja ikke bare jødefolket, men for "alle Guds barn som var spredt omkring", det vil si hele verden. Og han som døde, som utga seg for å være Gud, var faktisk det han utga seg for å være. Dermed ble også tempelkulten overflødig.

Evangeliets krimhistorie ender motsatt av gullaldertidens krimromaner hvor den skyldige til slutt blir dømt, og rettferdigheten skjer fyldest. I evangeliet er det den uskyldige som til slutt blir dømt, og dermed skjer en høyere rettferdighet fyldest. Ved at den ene dømmes til døden, frikjennes de mange til evig liv.

TORBJØRN HOLT
Sjømannsprest, London

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

LEDIGE STILLINGER

Borg bispedømme

Prost i Vestre BORGESYSSSEL prosti i Borg bispedømme.

Det er ledig embete som prost i Vestre BORGESYSSSEL prosti i Borg bispedømme.

Prosten leder prestedtjenesten i prostiet, bistår biskopen i dennes embetsutøvelse, gjør selv tjeneste som menighetsprest slik biskopen fastsetter, og utfører for øvrig de gjøremål som ligger til prosteembetet. Prostens tjeneste som menighetsprest utgjør ca. 50 % av stillingen og er fordelt i prostiet, med hovedvekt på Moss sogn.

Til embetet stilles krav til høy faglig kompetanse, gode evner til å lede og organisere prestedtjenesten, og evne til samarbeid. Prosten skal motivere medarbeidere og menigheter til å arbeide i samsvar med kirkens målsettinger. Prostene i Borg møter til månedlige prostemøter hos biskopen.

Vestre BORGESYSSSEL prosti dekker det nordvestlige hjørnet av Østfold fylke og består av kommunene: Moss, Råde, Rygge, Våler, Skiptvet, Spydeberg og Hobøl. I prostiet bor det 68.200 innbyggere hvorav 54.000 er medlemmer av Den norske kirke.

Prostiet har 13 sogn: Moss og Jeløy, Ekholt og Rygge, Råde, Våler og Svinndal, Hobøl og Tomter, Skiptvet, Spydeberg, Heli og Hovin. Det er til sammen 15 kirker i prostiet.

Prostiet betjenes av 13,8 årsverk prestedtjeneste: Prost, 9 sokneprester, 3 kapellaner (2,8 års-

verk) og 1 prostiprest. Det er 7 kirkeverger, 3 diakoner, 10 kantorer, 6 kateketer/menighetspedagoger og 4 trosopplærere. I fellesrådene er det totalt 47,1 årsverk fordelt på 61 stillinger. Moss kirkelig fellesråd og Råde kirkelige fellesråd er tildelt trosopplæringsmidler.

I prostiet ligger Moss Lufthavn, Rygge. Flyplassen har også en militær avdeling med egen prest. Sykehuset Østfold, Moss, betjenes av sykehusprest i full stilling.

Prosten har kontor sammen med Moss kirkelig fellesråd og staben i Moss sogn. Kontoret ligger i nye lokaler i Arena, Moss kirke og kultursenter, Kirkegt. 19.

Prestskapet møtes jevnlig. Prosten og prestene i Moss og Jeløy er også del av et økumenisk kollegafelleskap. Det holdes felleskirkelige gudstjenester til påske og til nyttår.

Den som blir utnevnt, må rette seg etter tjenesteordning for proster. Vedkommende må finne seg i endringer av gjøremål og embetsdistriktets utstrekning, samt endringer i regler for pensjons- og aldersgrense.

Til embetet hører bolig med boplikt. Boligen, med adresse Thorneløkkveien 15, er sentralt beliggende i Moss i et stille og etablert villastrøk med kort avstand til jernbane, offentlig kommunikasjon, kontor og kirke. Boligen er bygget i 1954 og har vært gjenstand for omfattende oppussing i 2010. Den består av 2 etasjer med tillegg av underetasje, til sammen 189 m². I 1. etasje er det kjøkken, spisestue, stue, kontor, arkivrom og vindfang. 2. etasje består av 1 soverom, bad/toalett og stort lofts-

rom. I underetasjen er det vaskerom, hagestue, bad/toalett, fyrrom og 3 soverom. Fra underetasjen er det egen utgang til skjermet hage. På tomten står det en enkel garasje. Det arbeides med å fremskaffe ytterligere biloppstillingsplass/garasje på tomten. Den som blir utnevnt, må finne seg i de bestemmelser som måtte bli truffet om boligen, herunder leie, bruk og eventuell flytting av bosted.

Søkere må opplyse om de behersker begge de offisielle målformene. Målformen i prostiet er bokmål.

Lønnstrinn 68-79. Innskudd i Statens pensjonskasse.

Kvinner oppfordres til å søke.

Det vil bli utarbeidet offentlig søkerliste. Søkere gjøres oppmerksomme på at opplysninger om dem kan bli offentliggjort selv om søkerne ber om ikke å bli ført opp på offentlig søkerliste, jf. offentleglova § 25 annet ledd.

Søknad sendes tjenestevei med CV, vitnemål, attester og opplysninger om referanser til Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet, Postboks 8004 Dep, 0030 Oslo.

Nærmere opplysninger kan fåes ved henvendelse til stiftsdirektør Per Johan Bjerkeli, Borg bispedømmekontor (tlf. 69 30 79 00) og på bispedømmets hjemmesider www.kirken.no/Borg

Søknadsfrist er 4. mars 2011.

Tønsberg bispedømme

Det er ledig 50 % stilling som kapellan i Tønsberg domprosti med særskilt tjenestested Slagen sokn.

Tønsberg domprosti midt i Vestfold består av kommunene Tjøme, Nøtterøy, Tønsberg og Stokke med til sammen ca. 75.000 innbyggere. Her finner vi både bysentrum med fylkesadministrasjon og landsbygd med bonde tradisjoner, med kort vei til vakker skjærgård, flott turterreng og et mangfoldig kulturliv. Folkekirken står fortsatt sterkt i folks bevissthet og oppslutningen om de kirkelige handlinger høy. Prostiet har 12 sokn og 20 prester.

Slagen sokn består av tettstedet Eik, jordbruksområdet Slagendalen og Brekkeområdet ved Oslofjorden nordover mot Åsgårdstrand. Tønsberg har stor tilflytning, og menigheten er preget av mange nyetableringer og mange barnefamilier.

Soknet har to kirker: Slagen kirke og Eik kirke, hver av dem med gudstjeneste annenhver søndag. Eikkirken - en arbeidskirke fra 1988 - inneholder trivelige menighetskontor samt gode lokaler for ulike aktiviteter. Slagen kirke - fra 1901 - ligger på "Klokkeråsen", rett sør for Oseberghaugen. Her ligger også kirkegården, og de fleste gravferdene foregår herfra. Like ved ligger også Slagen kapell som også brukes til gravferd. I tillegg har menigheten kjøpt et bedehus på Brekkeområdet, som nå brukes som menighetssenter. Her ligger også Brekke naturbarnehage som er menighetens egen barnehage.

Menigheten betjenes av sokneprest 100 %, kapellan 50 %, kantor 100 %, to menighetspedagoger i til sammen 80 % og to kirketjenere i til sammen 100 %.

Aktiviteten i menigheten er stor med mange frivillige medarbeidere. Her er et godt utviklet barnarbeid, babysang, barnekor, søndagsskole, speiderarbeid og ledertrening. Det finnes flere ulike grupper for voksne, i tillegg til bibelgrupper og kirkeringer og Slagen kantori som holder konserter og deltar på gudstjenester. For de eldre er det hyggetreff og kafé på Eik og diakonat på Brekke.

Statistikken for 2010: 62 gudstjenester, 65 dåpsbarn, 50 gravferder og 82 konfirmanter.

Det er nettopp vedtatt ny virksomhetsplan for menigheten, og det er flere utvalg som

arbeider med ulike ansvarsområdet i samarbeid med de ansatte.

I menigheten ligger flere barnehager, 4 barneskoler, 2 ungdomsskoler og en videregående skole. I samarbeid med resten av staben skal kapellanen delta i samarbeidet mellom kirke og skole.

Det er ett sykehjem i menigheten som betjenes av begge prestene i fast turnus.

Kapellanen har et særskilt ansvar for utviklingen av menighetsarbeidet knyttet til Brekkeområdet. Sammen med den ene menighetspedagogen har kapellanen ansvar for konfirmanntarbeidet i hele menigheten.

Stillingen er godt strukturert med faste arbeidsdager og tar utgangspunkt i deling mellom stillingsstørrelsene. En stor del av stillingen er konsentrert i forhold til skoleåret, og dette gir en litt høyere konsentrasjon av arbeid i skoleåret, med god mulighet til avspasering i sommerhalvåret.

Samarbeidet i teamet er godt, preget av høy faglig kompetanse i de ulike profesjonene, og trivsel og omsorg i forhold til hverandre.

Tunsberg bispedømme gir sine medarbeidere tilbud om arbeidsveiledning (ABV), og det forventes at den som tilsettes, er motivert for å gå i veiledning.

Stillingen lønnes i stillingskode 0922 kapellan, LR 26 i Statens lønnsregulativ. Pensjonsinnskudd. Endelig lønnsfastsettelse ved egen prosedyre etter tilsetting.

Øvrige godtgjøringer, rettigheter og forpliktelser som til enhver tid gjelder for presteskaper. Det er ikke boplikt til stillingen.

Vi søker en prest som har evne til å inspirere frivillige medarbeidere til videre innsats, erfaring med barn og unge, særskilt konfirmanter, har interesse for et levende gudstjenesteliv, har gode samarbeidsevner, samtidig som man har evne til å arbeide selvstendig, er kreativ og utadvent med evne til kommunikasjon og ansvarsbevissthet.

Tilsetting skjer på de vilkår som til enhver tid gjelder, og den som tilsettes, må rette seg etter

a) endringer i lover, tariffavtaler, reglement m.v.

b) avgjørelser som kan influere på tjenestens gjøremål og tjenstedistrikt.

Nærmere bestemmelser om tjenesteoppgaver for stillingen kan bli fastsatt av bispe-

dømmerrådet etter gjeldende prosedyre.

Samlivsform kan bli vektlagt.

Søkeres navn vil normalt bli offentliggjort. Anmodning om å få sitt navn unntatt offentlighet, må begrunnes.

Målformen i kommunen er bokmål. Søker må opplyse om de behersker begge målformer.

Nærmere opplysning ved å ta kontakt med: Rolf Simeon Andersen stiftsdir., tlf. 33 54 43 23 / 41 56 65 44, Grete Haugland Gjerp rådgiver personal, tlf. 33 35 43 11 / 41 62 26 19 eller Yngve Sagedal fung. domprost, tlf. 33 31 53 20 / 98 43 98 35.

Søknad via vårt elektroniske søkersystem. Vi viser til våre hjemmesider www.kirken.no/tunsberg. Søknadsfrist 18. februar 2011.

Tunsberg bispedømme

Det er ledig stilling som sokneprest i Kongsberg prosti med særskilt tjenestested Rollag og Veggli sokn.

Kongsberg prosti omfatter menighetene i Numedal og Kongsberg-regionen med i alt 14 sokn og 10 prester. Det bor ca. 30.000 innbyggere i prostiet, hvorav storparten er medlemmer i Den norske kirke. Prostiet preges av gode samarbeidsforhold og rike folkekirke- og kulturtradisjoner.

Nåværende sokneprest i Rollag har sluttet etter 40 år i samme tjeneste. Dermed er en flott prestestilling i hjertet av middelalderdalen Numedal ledig - kun to timers kjøretur fra Oslo. Med til stillingen hører privilegiet å få to flotte kirker deriblant et kulturhistorisk smykke av en stavkirke som arbeidsplass i fellesskap med en liten, men god, kreativ og samarbeids-

villig stab. Henrik Wergeland søkte i sin tid stillingen som sokneprest i Rollag, uten å nå fram. Nå er muligheten ledig for den som kan tenke seg å være prest i en folkekirketradisjon der kirken er en sentral institusjon i nærmiljøet. Rollag og Veggli sokn utgjør Rollag kommune med sine 1.400 innbyggere i kommunen. De fleste er medlemmer i DnK. Næringsgrunnlaget er jordbruk, skogbruk, turisme, industri og offentlig forvaltning. Kommunen byr på godt kulturliv og rike rekreasjonsmuligheter med Vegglifjell som et attraktivt hytteområde. Der er det også en fjellkirke hvor det er enkelte gudstjenester. Veggli kirke brukes til øvingslokale av Numedal gospel som er et voksenkor med medlemmer fra Kongsberg og hele Numedal. Koret drives av organisten og er en musikalsk ressurs for distriktet. Det er barneskole og ungdomsskole i Veggli og full barnehagedekning. Det er nært samarbeid mellom skole, barnhage og kirken.

Det er videregående skoler i Nore og Kongsberg. Ved Rollag kirke er det et flott menighetshus, "Kyrkjestugo", som brukes til ulike arrangementer i menighet og bygdeliv.

Stillingen vil ha særskilt ansvar for Rollag og Veggli sokn og vil samarbeide med presten i Flesberg om begravelser og planlegging av gudstjenester og trosopplæring.

Menighetsrådene i Rollag og Veggli er engasjerte for å bedre kirkens lokale arbeid og er gode støttespillere for kirkens ansatte. Rådene har godt samarbeid med hverandre og har felles møter.

Soknepresten har kontor på rådhuset sammen med kirkeverge som også har stilling som daglig leder for menighetsrådene. I tillegg til prest og kirkeverge/daglig leder består stab av organist (50 % stilling) og kirketjener i full stilling. Det er gode samarbeidsforhold i stab og menighet og med ulike lag og foreninger i soknene.

Det er gode samarbeidsforhold i prostiet med muligheter for årlig intern studiepermisjon, forutsigbar arbeidsplan og stor grad av fleksibilitet og selvstendighet.

Det er knyttet boplikt til stillingen. For bruk av bolig svares husleie etter fradragsregulativets bestemmelser. Presteboligen ligger like ved Rollag kirke, menighetshus og bygdetun. Den er en av landets eldste presteboliger i bruk,

med stor hage. Den ligger i naturskjønne omgivelser, på gård drevet av forpakter. Det blir foretatt en omfattende oppussing av boligen som inneholder: kjøkken, 3 stuer, stue/arbeidsrom, 2 bad, 2 store soverom og 4 mindre sovealkover. OVF har vedlikeholdsplan for boligen. Til boligen hører garasje, stabbur, anneksbolig m.m.

Tunsberg bispedømme gir sine medarbeidere tilbud om arbeidsveiledning (ABV), og det forventes at den som tilsettes, er motivert for å gå i veiledning.

Stillingen lønnes i stillingskode 0930 - sokneprest, ltr. 53-78 i Statens lønnsregulativ.

Pensjonsinnskudd. Endelig lønnsfastsettelse ved egen prosedyre etter tilsetting.

Øvrige godtgjøringer, rettigheter og forpliktelser som til enhver tid gjelder for presteskaperet.

Tilsetting skjer på de vilkår som til enhver tid gjelder, og den som tilsettes, må rette seg etter

a) endringer i lover, tariffavtaler, reglement m.v. herunder spørsmål vedrørende tjenestebolig og boligfradrag samt

b) avgjørelser som kan influere på tjenestens gjøremål og tjenestedistrikt.

Nærmere bestemmelser om tjenesteopp-gaver for stillingen kan bli fastsatt av bispedømmerådet etter gjeldende prosedyre. Sam-livsform kan bli vektlagt.

Søkeres navn vil normalt bli offentliggjort. Anmodning om å få sitt navn unntatt offent-lighet, må begrunnes.

Målformen i kommunen er bokmål. Søkerer må opplyse om de behersker begge målformer.

Nærmere spørsmål kan rettes til: Hans Erik Ruud prost 92617479, Rolf Simeon Andersen stiftsdir., tlf. 33 54 43 23 / 41 56 65 44, Grete Haugland Gjerp rådgiver personal, tlf. 33 35 43 11 / 41 62 26 19.

Søknad via vårt elektroniske søkersystem. Vi viser til våre hjemmesider www.kirken.no/tunsberg. *Søknadsfrist: 18.02.2011*

Avsender:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av professor Harald Hegstad, kapellan Sunniva Gylver og universitetslektor Sjur Isaksen.
Redaksjonssekretær: Eyolf Berg

ALLE HENVENDELSER rettes til:

Luthersk Kirketidende v/Eyolf Berg
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO.
Tlf. 91 17 65 37.
E-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

INTERNETT: www.lutherskkirketidende.no

ARTIKLER OG LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk og sendes på e-post til ovenstående adresse.

Pris kr. 550,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 750,- pr. år.
Abonnementet inkluderer Halvårsskrift for Praktisk Teologi (2 numre pr. år).
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 7 annonsemøduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 750,- +mva
 2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 1000,- +mva
 3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 2000,- +mva
 4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 2000,- +mva
 5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 2500,- +mva
 6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 3000,- +mva
 7. *Dobbelside* (Høyde 177 mm, bredde 2x127 mm) kr. 5000,- +mva
- Overstående priser gjelder s/hv-annonser. Tillegg for farger: kr. 1500,- +mva

ISSN 0332-5431